Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
PEDRO CRUZ VILLALÓN
της 21ης Δεκεμβρίου 2011 [1]

Υπόθεση C-336/09 P

Δημοκρατία της Πολωνίας
κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Αίτηση αναιρέσεως — Γεωργία — Κοινή οργάνωση αγορών — Μεταβατικά μέτρα ληφθέντα εν όψει της προσχωρήσεως νέων κρατών μελών — Κανονισμός (ΕΚ) 60/2004 — Προσφυγή ακυρώσεως — Προθεσμία — Έναρξη — Εκπρόθεσμη άσκηση — Δικαίωμα των νέων κρατών μελών για άσκηση προσφυγής κατά πράξεων εκδοθεισών μεταξύ της ημερομηνίας υπογραφής και της ημερομηνίας ενάρξεως ισχύος της Συνθήκης Προσχωρήσεως — Ένωση δικαίου — Αξίες της Ένωσης — Κράτος δικαίου — Ισότητα των κρατών μελών ενώπιον των Συνθηκών»

1. Τέσσερα χρόνια μετά την έκδοση της αποφάσεως της 23ης Οκτωβρίου 2007 στην υπόθεση C-273/04, Πολωνία κατά Συμβουλίου [2], που αφορούσε προσφυγή ακυρώσεως την οποία άσκησε η Δημοκρατία της Πολωνίας κατά αποφάσεως του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την οποία το Δικαστήριο απέρριψε επί της ουσίας χωρίς να εξετάσει την ένσταση απαραδέκτου λόγω εκπρόθεσμης ασκήσεως την οποία προέβαλε το Συμβούλιο [3], το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί αναιρέσεως ασκηθείσας κατά διατάξεως με την οποία το Πρωτοδικείο [νυν Γενικό Δικαστήριο] έκρινε απαράδεκτη λόγω εκπρόθεσμης ασκήσεως, και συνεπώς απέρριψε χωρίς να υπεισέλθει στην ουσία της υποθέσεως, προσφυγή ακυρώσεως ασκηθείσα υπό εν πολλοίς όμοιες περιστάσεις, από τη Δημοκρατία της Πολωνίας, κατά κανονισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αυτή τη φορά [4]. Η Πολωνική Δημοκρατία καλεί στο πλαίσιο αυτό το Δικαστήριο να εξετάσει, κατ' αναίρεση, τα επιχειρήματα τα οποία αυτή ανέπτυξε ενώπιον του Πρωτοδικείου προκειμένου να αποδείξει ότι η προσφυγή της δεν έπρεπε να κριθεί απαράδεκτη λόγω εκπρόθεσμης ασκήσεως, τα οποία εξέτασε διεξοδικώς ο γενικός εισαγγελέας M. Poiares Maduro στις προτάσεις του στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Πολωνία κατά Συμβουλίου. Η ανάλυση του γενικού εισαγγελέα, με την οποία συντάσσομαι σε μεγάλο βαθμό, θα μου επιτρέψει να επικεντρώσω την προσοχή μου σε μερικές περαιτέρω πτυχές του ζητήματος.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — Συλλογή 2007, σ. I-8925.

3 — Σκέψη 33.

4 — Συγχρόνως, ασκήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου μια άλλη αναίρεση σε παρόμοια υπόθεση, C-335/09 P, Πολωνία κατά Επιτροπής, η οποία εκκρεμεί ενώπιον του Δικαστηρίου, κατά αποφάσεως του Πρωτοδικείου με την οποία απορρίφθηκε κατά τον ίδιο τρόπο και για τους ίδιους λόγους, ως εν μέρει απαράδεκτη λόγω εκπρόθεσμης ασκήσεως, προσφυγή της Δημοκρατίας της Πολωνίας κατά ενός άλλου κανονισμού της Επιτροπής.

I – **Το ιστορικό της διαφοράς, η διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου και η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη**

2. Με διάταξη της 10ης Ιουνίου 2009, Τ-258/04, Πολωνία κατά Επιτροπής[5], το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων απέρριψε ως απαράδεκτη, λόγω εκπρόθεσμης ασκήσεως, την προσφυγή της Δημοκρατίας της Πολωνίας με την οποία ζητήθηκε η ακύρωση των άρθρων 5, 6, παράγραφοι 1 έως 3, 7, παράγραφος 1, και 8, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΚ) 60/2004 της Επιτροπής, της 14ης Ιανουαρίου 2004, για τη θέσπιση μεταβατικών μέτρων στον τομέα της ζάχαρης λόγω της προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Εσθονίας, της Κύπρου, της Λεττονίας, της Λιθουανίας, της Ουγγαρίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας [στην Ευρωπαϊκή Ένωση][6].

3. Στην προκειμένη περίπτωση, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι ο κανονισμός 60/2004 δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* της 15ης Ιανουαρίου 2004 και ότι, κατά συνέπεια, η προθεσμία προσφυγής για την ακύρωσή του έληξε στις 8 Απριλίου 2004. Καθότι, επομένως, η προσφυγή της Δημοκρατίας της Πολωνίας κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 28 Ιουνίου 2004, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η εν λόγω προσφυγή ασκήθηκε εκπρόθεσμα[7].

4. Το Πρωτοδικείο έκανε δεκτή την ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή, εφαρμόζοντας αυστηρώς το άρθρο 230, πέμπτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ. Συγκεκριμένα, διαπίστωσε ότι η προσφυγή κατά του κανονισμού 60/2004 ασκήθηκε μετά την πάροδο της δίμηνης προθεσμίας που προβλέπει η διάταξη αυτή, αρχομένης από της δημοσιεύσεως του κανονισμού, και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας δεν είχε πλέον δικαίωμα να προσφύγει[8], απορρίπτοντας δε στη συνέχεια τα διάφορα επιχειρήματα που προέβαλε η Δημοκρατία της Πολωνίας.

5. Απέρριψε, έτσι, ως μη ικανά να ανατρέψουν το ως άνω συμπέρασμα, τα επιχειρήματα που στηρίζονταν στο γεγονός ότι ο εν λόγω κανονισμός δεν είχε δημοσιευθεί στις είκοσι επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης[9], στο γεγονός ότι η θέση του σε ισχύ προϋπέθετε τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης Προσχωρήσεως[10] και στο γεγονός ότι ο κανονισμός αυτός απευθυνόταν σε όλα τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των μελλόντων κρατών μελών[11].

6. Το Πρωτοδικείο στη συνέχεια επιδίωξε να αποδείξει ότι η αυστηρή αυτή εφαρμογή των δικονομικών προθεσμιών, με σημείο ενάρξεως την ημερομηνία δημοσιεύσεως του κανονισμού 60/2004, δεν έθιγε το δικαίωμα αποτελεσματικής ένδικης προστασίας της Δημοκρατίας της Πολωνίας[12].

7. Στο πλαίσιο της εξετάσεως του παραδεκτού της προσφυγής, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε επίσης ότι παρεκκλίσεις από την αυστηρή εφαρμογή των κοινοτικών ρυθμίσεων που αφορούν τις δικονομικές προθεσμίες δεν επιτρέπονται παρά μόνον υπό εντελώς εξαιρετικές περιστάσεις, σε περιπτώσεις τυχαίου συμβάντος ή ανωτέρας βίας[13]. Έκρινε, ωστόσο, στο πλαίσιο αυτό, ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας δεν εξήγησε κατά πόσον οι οικείες περιστάσεις ήταν εντελώς εξαιρετικές ως προς αυτήν ώστε να δικαιολογούν παρέκκλιση από την αρχή της αυστηρής εφαρμογής των δικονομικών προθεσμιών, παραβιάζοντας κατά τον τρόπο αυτόν την αρχή της ασφάλειας δικαίου.

5 — Στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη.

6 — ΕΕ L 9, σ. 8.

7 — Σκέψεις 42 έως 46 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

8 — Σκέψεις 46, 70 και 71 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

9 — Σκέψεις 48 έως 50 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

10 — Σκέψεις 51 και 52 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

11 — Σκέψεις 53 έως 56 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

12 — Σκέψεις 57 έως 70 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

13 — Σκέψη 55 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

8. Με την αίτησή της αναιρέσεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, να αποφανθεί οριστικώς επί της προσφυγής και, κατά συνέπεια, να κρίνει παραδεκτή την προσφυγή της κατά του κανονισμού 60/2004 και να κάνει δεκτά τα προβληθέντα σε πρώτο βαθμό αιτήματά της επί της ουσίας.

II – **Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων**

9. Η Δημοκρατία της Πολωνίας κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως στις 24 Αυγούστου 2009. Ζήτησε δε, με τα δικόγραφά της, να εξεταστεί η αίτησή της αναιρέσεως από το τμήμα μείζονος συνθέσεως.

10. Δεδομένου ότι δεν διατυπώθηκε σχετικό αίτημα από τους διαδίκους, το Δικαστήριο αποφάσισε να μη διεξαχθεί προφορική διαδικασία.

11. Η Δημοκρατία της Πολωνίας ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη,

— να ακυρώσει τα άρθρα 5, 6, παράγραφοι 1 έως 3, 7, παράγραφος 1, και 8, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 60/2004 και

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

12. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως ως αβάσιμη και

— να καταδικάσει τη Δημοκρατία της Πολωνίας στα δικαστικά έξοδα.

III – **Επί της αιτήσεως αναιρέσεως**

A – *Επιχειρηματολογία της Δημοκρατίας της Πολωνίας*

13. Προς υποστήριξη της αιτήσεώς της, η Δημοκρατία της Πολωνίας προβάλλει πέντε λόγους αναιρέσεως με τους οποίους επικρίνει την εκτίμηση του Πρωτοδικείου ως προς το παραδεκτό της προσφυγής της κατά του κανονισμού 60/2004[14].

14. Πρώτον, η Δημοκρατία της Πολωνίας προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι έκρινε, κατά παράβαση του κανονισμού 1 του Συμβουλίου, της 15ης Απριλίου 1958, περί καθορισμού του γλωσσικού καθεστώτος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητος[15], ότι η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής κατά του κανονισμού 60/2004 άρχισε από την ημερομηνία της δημοσιεύσεώς του στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας των δεκαπέντε και, συνεπώς, πριν από τη δημοσίευσή του σε όλες τις επίσημες γλώσσες της διευρυμένης Κοινότητας.

15. Δεύτερον, η Δημοκρατία της Πολωνίας ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο έσφαλε δεχόμενο ότι η προσφεύγουσα είχε τη δυνατότητα, προτού ακόμη προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, να ασκήσει αποτελεσματικά προσφυγή περί ακυρώσεως του κανονισμού 60/2004 όχι με βάση το άρθρο 230, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ που θεσπίζει το μη εξαρτώμενο από αιρέσεις δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής,

14 — Σκέψεις 40 έως 71 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.

15 — ΕΕ ειδ. έκδ. 01/001, σ. 14.

ιδίως των κρατών μελών, αλλά με βάση το άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, δηλαδή με την ίδια βάση και υπό τις αυτές προϋποθέσεις με τα φυσικά ή τα νομικά πρόσωπα. Υποστηρίζει, ιδίως, αφενός, ότι ο κανονισμός 60/2004 επέβαλλε υποχρεώσεις, κατά την ημερομηνία δημοσιεύσεώς του στις 15 Ιανουαρίου 2004, μόνο στα κράτη μέλη, μεταξύ των οποίων δεν συγκατελέγετο κατ' αρχήν η Δημοκρατία της Πολωνίας, οι οποίες υποχρεώσεις επιπλέον ήταν μέλλουσες και θα ίσχυαν μόνον από της ημερομηνίας ενάρξεως πραγματικής ισχύος της Συνθήκης Προσχωρήσεως. Αφετέρου και επικουρικώς, η Δημοκρατία της Πολωνίας θεωρεί ότι δεν πληρούσε, κατά τον χρόνο της εν λόγω δημοσιεύσεως, τις ειδικές προϋποθέσεις παραδεκτού των προσφυγών που προβλέπει το άρθρο 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ.

16. Τρίτον, η Δημοκρατία της Πολωνίας εκτιμά ότι, στερώντας της το δικαίωμα να υποβάλει τον κανονισμό 60/2004 σε έλεγχο νομιμότητας όταν ο εν λόγω κανονισμός της απευθύνθηκε υπό την ιδιότητά της ως κράτους μέλους, το Πρωτοδικείο παραβίασε την αρχή της Κοινότητας δικαίου και προσέβαλε το δικαίωμα του κράτους αυτού για αποτελεσματική ένδικη προστασία. Προσθέτει ότι η αυστηρή εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν τις προθεσμίες ασκήσεως προσφυγής δεν επιτρέπεται να οδηγεί σε ανισότητες μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών, ιδίως όσον αφορά την ένδικη προστασία των παλαιών και των νέων κρατών μελών.

17. Τέταρτον, η Δημοκρατία της Πολωνίας θεωρεί ότι το Πρωτοδικείο, στερώντας της το δικαίωμα να προσβάλει δικαστικά τον κανονισμό 60/2004, ο οποίος τροποποίησε παρανόμως τους όρους της προσχωρήσεώς της στην Ένωση και ανέτρεψε την ισορροπία δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που απορρέει από την ιδιότητά της ως μέλος της Ένωσης, παραβίασε τις αρχές της αλληλεγγύης και της καλής πίστης.

18. Πέμπτον, τέλος, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο παρέβη δικονομικούς κανόνες, καθόσον δεν εξέτασε τα επιχειρήματα που αφορούσαν την παραβίαση των αρχών της αλληλεγγύης και της καλής πίστης και δεν αιτιολόγησε επαρκώς την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη.

Β – *Ανάλυση*

19. Όλοι σχεδόν οι λόγοι που προβάλλει η Δημοκρατία της Πολωνίας θέτουν ζητήματα αδιαμφισβήτητης σημασίας, στο ιδιαίτερο και πάντα ευαίσθητο πλαίσιο σταδιακής διευρύνσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την προσχώρηση άλλων ευρωπαϊκών κρατών. Η Δημοκρατία της Πολωνίας εξέθεσε τους λόγους αναιρέσεως με τη σειρά που παρατέθηκαν ανωτέρω και το Δικαστήριο οφείλει, κατ' αρχήν, να ακολουθήσει την ίδια σειρά κατά την ανάλυσή του.

20. Ωστόσο, υπάρχει μια σαφής ιεράρχηση μεταξύ των διαφόρων αυτών λόγων αναιρέσεως. Ο τρίτος λόγος, ιδίως, πρέπει κατά τη γνώμη μου να τύχει ιδιαίτερης προσοχής, καθότι θέτει ζητήματα απτόμενα των θεμελίων της Ένωσης, των αξιών, και ιδίως της αξίας του κράτους δικαίου, στις οποίες ιδίως στηρίζεται η Ένωση [16], της αρχής μιας Ένωσης δικαίου [17] όπου οι πράξεις των θεσμικών οργάνων υπόκεινται στον «νόμο» [18], καθώς και της διαρθρωτικής αρχής της Ένωσης που είναι η ισότητα των

16 — Σύμφωνα με τη φρασεολογία του άρθρου 2 ΣΕΕ.

17 — Βλ., κατά την ορολογία που έχει πλέον καθιερωθεί από το Δικαστήριο, απόφαση της 29ης Ιουνίου 2010, C-550/09, E και F (Συλλογή 2010, σ. I-6213, σκέψη 44).

18 — Ήτοι στον καταστατικό χάρτη τον οποίο αποτελούν οι Συνθήκες, κατά την έκφραση που χρησιμοποιείται στην απόφαση της 23ης Απριλίου 1986, 294/83, Les Verts κατά Κοινοβουλίου (Συλλογή 1986, σ. 1339, σκέψη 23).

κρατών μελών ενώπιον των Συνθηκών[19], η οποία σήμερα περιέχεται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ[20]. Πρέπει, ωστόσο, να διευκρινιστεί ότι, αναπόφευκτα, τα επιχειρήματα που προβάλλει η Δημοκρατία της Πολωνίας στο πλαίσιο του δευτέρου λόγου, ο οποίος θέτει το ζήτημα της εφαρμογής στην προκειμένη περίπτωση των ειδικών διατάξεων του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, σε «μέλλον» κράτος μέλος, θα εξεταστούν έμμεσα στο πλαίσιο της εξετάσεως αυτής.

21. Πρέπει, ωστόσο, προτού προβώ σ' αυτή τη διττή εξέταση, να υπενθυμίσω, όπως άλλωστε υπενθύμισε και το Πρωτοδικείο με την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη, τη νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία, αφενός, η αυστηρή εφαρμογή των κοινοτικών ρυθμίσεων που αφορούν τις δικονομικές προθεσμίες ανταποκρίνεται στην επιταγή της ασφάλειας δικαίου και στην ανάγκη αποφυγής κάθε δυσμενούς διακρίσεως ή αυθαίρετης μεταχειρίσεως κατά την απονομή της δικαιοσύνης[21] και, αφετέρου, δεν επιτρέπονται παρεκκλίσεις από τις εν λόγω προθεσμίες παρά μόνον υπό όλως εξαιρετικές περιστάσεις, σε περίπτωση τυχαίου συμβάντος ή ανωτέρας βίας, σύμφωνα με το άρθρο 45, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή ακόμη σε περίπτωση συγγνωστής πλάνης[22]. Εφόσον η υπό κρίση υπόθεση πρέπει να επιλυθεί διά της αυστηρής εφαρμογής του άρθρου 230, πέμπτο εδάφιο, ΕΚ, είναι σαφές, χωρίς να υπάρχει ανάγκη να υπεισέλθει το Δικαστήριο σε λεπτομέρειες, ότι στην περίπτωση αυτή η προσφυγή θα πρέπει βεβαίως να κριθεί απαράδεκτη. Ωστόσο ο τρίτος λόγος αναιρέσεως τον οποίο προβάλλει η Δημοκρατία της Πολωνίας μας θέτει ενώπιον του ζητήματος αν, υπό τις όλως ιδιάζουσες περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, το Δικαστήριο θα έπρεπε να προβεί σε μια secundum legem ή ακόμη και σε μια praeter legem ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, η οποία θα μπορούσε να καταλήξει σε διαφορετική λύση.

22. Στο πλαίσιο του τρίτου λόγου αναιρέσεως, η Δημοκρατία της Πολωνίας υποστηρίζει, ειδικότερα, ότι η αυστηρή εφαρμογή των διατάξεων της Ένωσης σχετικά με τις προθεσμίες ασκήσεως ενδίκων βοηθημάτων δεν πρέπει να οδηγήσει στην αποδοχή ανισοτήτων όσον αφορά την ένδικη προστασία μεταξύ των «παλαιών» και των «νέων» κρατών μελών. Δεν επιτρέπεται να στερούνται τα κράτη μέλη του δικαιώματός τους ασκήσεως προσφυγής δυνάμει του άρθρου 230, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, το οποίο θέτει τους όρους της ενεργητικής νομιμοποιήσεως των κρατών μελών και συνιστά την έκφραση του φυσικού δικαιώματός τους να τυγχάνουν προστασίας των οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων τους εκ μέρους των δικαστηρίων της Ένωσης, έναντι νομικής πράξεως που τους απευθύνεται. Συνεπώς, τα θεσμικά όργανα της Ένωσης δεν δικαιούνται, μέσω της επιλογής της ημερομηνίας δημοσιεύσεως μιας πράξεως που απευθύνεται στο σύνολο των κρατών μελών, να στερούν τα νέα κράτη μέλη του δικαιώματός τους ένδικης προστασίας. Επικαλούμενη συναφώς το σημείο 50 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα M. Poiares Maduro στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Πολωνία κατά Συμβουλίου, εκτιμά ότι, απορρίπτοντας την προσφυγή της ως απαράδεκτη, το Πρωτοδικείο παραβίασε κατάφωρα την αρχή του κράτους δικαίου και την αρχή

19 — Καίτοι οι Συνθήκες, πριν από τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, δεν αναφέρονταν ρητά στην αρχή της ισότητας των κρατών μελών, το Δικαστήριο είχε ωστόσο αναγνωρίσει ότι η αρχή αυτή ήταν κατά κάποιο τρόπο συμφυής με τις εν λόγω Συνθήκες. Βλ., συναφώς, Zemanek J., «The Principle of Equality», σε Kaddous C. και Auer A., *Les principes fondamentaux de la Constitution européenne*, Helbing & Lichtenhahn, LGDJ, 2006, σ. 237· Lenaerts, K. και Van Nuffel, P., «Advanced Integration and the Principle of Equality of Member States within the European Union», σε Kaddous C. και Auer A., όπ.π., σ. 245, ιδίως σ. 249. Βλ. αποφάσεις της 7ης Φεβρουαρίου 1973, 39/72, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 375, σκέψη 24), καθώς και της 7ης Φεβρουαρίου 1979, 128/78, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 183, σκέψη 12). Βλ., επίσης, υπό εντελώς διαφορετικό πρίσμα, απόφαση της 29ης Μαρτίου 1979, 231/78, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου (Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 809, σκέψη 9).

20 — Η εν λόγω διάταξη ενσωματώνει, συναφώς, το άρθρο I-5 του σχεδίου Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης όπου είχε υιοθετηθεί η προαναφερθείσα νομολογιακή διατύπωση της προαναφερθείσας αρχής. Βλ., σχετικώς, Piris J.-C., *The Lisbon Treaty – A Legal and Political Analysis*, Cambridge University Press, 2010, σ. 83 και 84· Blanquet M., «Article I-5», σε Burgorgue-Larsen, L. Levade, A., και Picod F. (επιμέλεια), *Traité établissant une Constitution pour l'Europe*, τόμος 1, Bruylant, 2007, σ. 96.

21 — Βλ., ιδίως, απόφαση της 12ης Ιουλίου 1984, 209/83, Ferriera Valsabbia κατά Επιτροπής (Συλλογή 1984, σ. 3089, σκέψη 14), καθώς και διατάξεις της 5ης Φεβρουαρίου 1992, C-59/91, Γαλλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-525, σκέψη 8), της 7ης Μαΐου 1998, C-239/97, Ιρλανδία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. I-2655, σκέψεις 7 έως 9), της 17ης Μαΐου 2002, C-406/01, Γερμανία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (Συλλογή 2002, σ. I-4561, σκέψη 20), καθώς και της 8ης Νοεμβρίου 2007, C-242/07 P, Βέλγιο κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. I-9757, σκέψη 16).

22 — Βλ., ιδίως, αποφάσεις της 5ης Απριλίου 1979, 117/78, Orlandi κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 857, σκέψεις 10 και 11), και της 15ης Δεκεμβρίου 1994, C-195/91 P, Bayer κατά Επιτροπής (Συλλογή 1994, σ. I-5619, σκέψη 26), καθώς και διατάξεις της 27ης Νοεμβρίου 2007, C-163/07 P, Diy-Mar Insaat Sanayi ve Ticaret και Akar κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. I-10125, σκέψη 36), της 14ης Ιανουαρίου 2010, C-112/09 P, SGAE κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. I-351, σκέψη 20), και της 16ης Νοεμβρίου 2010, C-73/10 P, Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. I-11535, σκέψη 42).

του δικαιώματος αποτελεσματικής ένδικης προστασίας. Η Δημοκρατία της Πολωνίας προσθέτει ότι, σε αντίθεση με τα κριθέντα από το Πρωτοδικείο στη σκέψη 55 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, η κατάσταση την οποία αφορά η υπό κρίση υπόθεση εμπίπτει κατ' εξοχήν στην έννοια των εξαιρετικών περιστάσεων.

23. Συγκεκριμένα, η υπόθεση αυτή αφορά το κύρος των πράξεων παραγώγου δικαίου που εκδόθηκαν από την Ένωση μεταξύ της ημερομηνίας υπογραφής και της ημερομηνίας ενάρξεως ισχύος μιας Συνθήκης Προσχωρήσεως, οι οποίες εκδόθηκαν για να ανταποκριθούν στις ανάγκες της εν λόγω προσχωρήσεως και οι οποίες, συνεπώς, εφαρμόζονται στο νέο κράτος μέλος ή στα νέα κράτη μέλη που έχουν υπογράψει την εν λόγω Συνθήκη.

24. Για να μπορέσω να απαντήσω στην ως άνω επί της αρχής επιχειρηματολογία της Δημοκρατίας της Πολωνίας, επιβάλλεται να διατυπώσω πρώτα κάποιες πολύ γενικής φύσεως σκέψεις που θα επιτρέψουν την προσέγγιση των επίμαχων ζητημάτων υπό ευρύτερη προοπτική.

25. Θα τονίσω, αφενός, ότι η Ένωση συνιστά –γεγονός που τη διαφοροποιεί σε σχέση με τα άλλα υποκείμενα του διεθνούς δικαίου–ένωση κρατών –και λαών– που ασκεί διαρκή κανονιστική δραστηριότητα, η οποία δεν διακόπτεται ποτέ και η οποία φτάνει σε επίπεδα άγνωστα μέχρι σήμερα για ένα διεθνή οργανισμό κατά την πλέον κοινή έννοια του όρου. Δεν είναι τυχαίο ότι στο νομικό σύστημα που αποτελεί η Ένωση αποδόθηκαν από νωρίς τα χαρακτηριστικά της αυτονομίας, της υπεροχής και της αποτελεσματικότητας, που είναι γνωστό ότι όντως του αρμόζουν [23].

26. Αφετέρου, πρέπει να τονίσω ότι η σταδιακή διεύρυνση της Ένωσης, που αρχικά απαρτιζόταν από έξι κράτη μέλη, δεν αποτελεί εξαιρετικό φαινόμενο αλλά αντίθετα αποτελεί στοιχείο συμφυές με τον σκοπό της. Η ενσωμάτωση ενός νέου ευρωπαϊκού κράτους στην Ένωση συνιστά, υπό την προοπτική αυτή, μια διαδικασία που καθίσταται ολοένα πιο περίπλοκη, συνεπεία της έντασης της ολοκλήρωσης και της αυξανόμενης έκτασης του κεκτημένου της [24].

27. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το νομικό σύστημα της Ένωσης δεν σταματά κατά κάποιο τρόπο ποτέ να λειτουργεί και ότι η κανονιστική της λειτουργία δεν μπορεί ιδίως να διακόπτεται κατά τη διάρκεια των διαδικασιών διευρύνσεως [25]. Αυτή η ιδιαιτερότητα είναι η αιτία του προβλήματος που ανακύπτει σε σχέση με τις πράξεις που εκδίδει η Ένωση μεταξύ της ημερομηνίας υπογραφής των Συνθηκών και των πράξεων προσχωρήσεως και της ημερομηνίας θέσεώς τους σε ισχύ, η θέσπιση των οποίων μπορεί να εξαρτάται από τη διεύρυνση και οι οποίες, κατά συνέπεια, δημοσιεύονται προτού αρχίσει να επάγεται αποτελέσματα η προσχώρηση, χωρίς, όμως, να αρχίζουν κατ' ανάγκη να ισχύουν

23 — Βλ., ιδίως, Barents, R, *The Autonomy of Community Law*, Kluwer, 2004, και Simon, D., «Les fondements de l'autonomie du droit communautaire», *Droit international et droit communautaire, perspective actuelles*, trente-troisième colloque de la société française pour le droit international, Pedone, 2000, σ. 207.

24 — Δεν υφίσταται ορισμός του κεκτημένου, καίτοι ο όρος χρησιμοποιείται στις Συνθήκες. Ωστόσο, στην Κοινή Δήλωση για την κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας, που εγκρίθηκε από τους πληρεξουσίους και προσαρτήθηκε στην τελική πράξη της πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ένωση (ΕΕ 1994, C 241, σ. 21, και ΕΕ 1995, L 1, σ. 1), ως κοινοτικό κεκτημένο ορίζεται το πλέγμα «των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμμετοχή στην Ένωση και το θεσμικό της πλαίσιο».

25 — Πρόκειται για ιδιάζον πρόβλημα από πλευράς δικαίου των Συνθηκών, το οποίο είναι σαφώς διαφορετικό από το πιο διαδεδομένο πρόβλημα της προσωρινής εφαρμογής των Συνθηκών. Βλ. σχετικώς το άρθρο 218, παράγραφος 5, ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 300, παράγραφος 2, ΕΚ), το οποίο προβλέπει ότι το Συμβούλιο μπορεί, μετά από πρόταση του διαπραγματευτή, να εκδώσει απόφαση επιτρέπουσα την προσωρινή εφαρμογή μιας Συνθήκης πριν από τη θέση της σε ισχύ. Επ' αυτού, βλ., παραδείγματος χάριν, Geslin A., *La mise en application provisoire des traités*, Pedone, 2005· Verwey, D., *The european Community, the European Union and the International Law of Treaties*, T.M.C. Aser Press, 2004, σ. 124 επ.· Mathy D., «Commentaires de l'article 24 des conventions de Vienne de 1969 et 1986», σε Corten, O., και Klein, P., *La Convention de Vienne sur le droit des traités*, Bruylant, 2006, τόμος 1, σ. 1045· Lefeber, R., «*The provisional Application of Treaties*», σε Klabbers, J., και Lefeber, R., *Essays on the Law of Treaties· A Collection of Essays in Honour of Bert Vierdag*, Nijhoff, 1998, σ. 81, και Vignes, D., *Une notion ambiguë: la mise en application provisoire des traités*, AFDI, 1972, σ. 181.

πριν από την ημερομηνία αυτή. Ενώ είναι δυνατό οι ίδιες οι Συνθήκες και οι πράξεις προσχωρήσεως να προβλέπουν [26], ex ante, το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα μιας τέτοιας κανονιστικής δραστηριότητας, είναι, ωστόσο, αρκετά σαφές ότι οι δυνατότητες αυτές εξακολουθούν να είναι, προφανώς, μάλλον περιορισμένες.

28. Συνέπεια του φαινομένου αυτού είναι η ύπαρξη ενός παραγώγου δικαίου της Ένωσης το οποίο είναι εφαρμοστέο τόσο στα παλαιά όσο και στα νέα κράτη μέλη χωρίς, ωστόσο, τα τελευταία να έχουν «συμμετάσχει» στη θέσπισή του [27].

29. Η εξουσιοδότηση που παρέχεται στα όργανα της Ένωσης με διατάξεις όπως το άρθρο 2, παράγραφος 3, της Συνθήκης Προσχωρήσεως, να εκδίδουν πράξεις παραγώγου δικαίου μεταξύ της ημερομηνίας υπογραφής της εν λόγω Συνθήκης και της ημερομηνίας ενάρξεως ισχύος της συνεπάγεται άνιση μεταχείριση μεταξύ δύο ομάδων κρατών μελών, εκ των οποίων η πρώτη απαρτίζεται από τα κράτη που είναι ήδη μέλη κατά την ημερομηνία εκδόσεως των εν λόγω πράξεων και τα οποία, συνεπώς, έλαβαν μέρος στην εκπόνησή τους, και η δεύτερη από τα κράτη που δεν είναι ακόμη μέλη και τα οποία, συνεπώς, δεν ήταν σε θέση να μετάσχουν στην εκπόνησή τους [28].

30. Πρέπει να τονισθεί, συναφώς, ότι η ιδέα της Ένωσης δικαίου, που αποτελεί πλέον την αξία του κράτους δικαίου, επιβάλλει όχι μόνο τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων και την υποβολή των οργάνων στον έλεγχο του συμφώνου των πράξεών τους με τον καταστατικό χάρτη που αποτελούν οι Συνθήκες [29] καθώς και με τις γενικές αρχές του δικαίου [30], αλλά και τη δημοκρατική θέσπιση του

26 — Το ενδεχόμενο αυτό δεν είναι σπάνιο στο δίκαιο της Ένωσης. Διατάξεις αντίστοιχες αυτών του άρθρου 2, παράγραφος 3, της Συνθήκης Προσχωρήσεως του 2004, το οποίο αποτελεί κυρίως το έρεισμα του κανονισμού 60/2004 περιέχονται στις Συνθήκες Προσχωρήσεως του 1994 (Δημοκρατία της Αυστρίας, Δημοκρατία της Φινλανδίας, Βασίλειο της Σουηδίας) (άρθρο 2, παράγραφος 3) καθώς και στη Συνθήκη Προσχωρήσεως του 1985 (Βασίλειο της Ισπανίας και Πορτογαλική Δημοκρατία) (άρθρο 2, παράγραφος 3). Η Συνθήκη Προσχωρήσεως του 2005 (Δημοκρατία της Βουλγαρίας και Ρουμανία) (άρθρο 4, παράγραφος 3) περιέχει όμοιες διατάξεις. Βλ., επίσης, την απόφαση του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 11ης Ιουνίου 1985, για την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΕ 1985, L 302, σ. 5). Αντίθετα, οι Συνθήκες Προσχωρήσεως του 1972 (Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας) και του 1979 (Ελληνική Δημοκρατία) δεν περιείχαν αντίστοιχες διατάξεις. Χωρίς να υπεισέλθω σε λεπτομέρειες, θα υπενθυμίσω ότι το Δικαστήριο κλήθηκε κατά το παρελθόν να αποφανθεί επί ρυθμίσεων οι οποίες, καίτοι διαφορετικές, προορίζονται να ανταποκριθούν σε παρόμοιες ανάγκες. Βλ., ιδίως, την απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 1997, C-259/95, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1997, σ. I-5303). Οι διατάξεις αυτού του είδους αποτελούν τους καρπούς της πλούσιας πρακτικής που συνίσταται στην εκπόνηση και θέση σε εφαρμογή συμφωνιών προσχωρήσεως την οποία έχουν σωρεύσει τα όργανα της Ένωσης, ανεξάρτητα από τους λόγους για τους οποίους οι εν λόγω διατάξεις περιλήφθηκαν στις Συνθήκες Προσχωρήσεως. Ο κύριος σκοπός τους είναι να επιτρέψουν στα όργανα της Ένωσης να λάβουν μέτρα, περιοριστικά απαριθμούμενα, τα οποία είναι αναγκαία για την προσχώρηση αλλά τα οποία δεν κατέστη δυνατό να θεσπιστούν πριν από την υπογραφή της Συνθήκης και των πράξεων προσχωρήσεως και να ενσωματωθούν έτσι στο κοινοτικό κεκτημένο.

27 — Το βασικότερο χαρακτηριστικό του θεσπιζομένου με τον τρόπο αυτό παραγώγου δικαίου είναι ότι τα νέα κράτη μέλη δεν μπορούν να «συμμετάσχουν» στη θέσπισή του, μολονότι είναι οι κύριοι αποδέκτες του. Βεβαίως, οι συντάκτες των πράξεων προσχωρήσεως μεριμνούσαν ανέκαθεν να περιλαμβάνουν σ' αυτές ειδικές διαδικασίες λήψεως ορισμένων αποφάσεων και άλλων μέτρων αναγκαίων κατά το διάστημα πριν την προσχώρηση. Ωστόσο, η ύπαρξη των διαδικασιών αυτών, οι οποίες παρέχουν ουσιαστικά στα υποψήφια για προσχώρηση κράτη απλό δικαίωμα διαβουλεύσεως, δεν αναιρεί το γεγονός ότι τα κράτη αυτά δεν «συμμετέχουν» στη θέσπιση μέτρων τα οποία, περαιτέρω, δεν έχουν γίνει τυπικώς δεκτά ως μέρος του κοινοτικού κεκτημένου. Βλ., εν προκειμένω, τη «διαδικασία ενημέρωσης και διαβουλεύσεων για τη θέσπιση ορισμένων αποφάσεων και άλλων μέτρων που πρέπει να ληφθούν κατά την περίοδο πριν από την προσχώρηση», που προσαρτάται στις πράξεις προσχωρήσεως του 2003 (ΕΕ 2003, L 236, σ. 987).

28 — Μπορεί να παρατηρηθεί συναφώς ότι, στην απόφασή του της 10ης Ιουνίου 2009, T-257/04, Πολωνία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. II-1545, σκέψη 235), το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η Δημοκρατία της Πολωνίας είχε μετάσχει μόνον ως παρατηρητής στην έκδοση του κανονισμού (ΕΚ) 1972/2003 της Επιτροπής, της 10ης Νοεμβρίου 2003, για τη θέσπιση μεταβατικών μέτρων όσον αφορά τις συναλλαγές γεωργικών προϊόντων λόγω της προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Εσθονίας, της Κύπρου, της Λετονίας, της Λιθουανίας, της Ουγγαρίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας (ΕΕ L 293, σ. 3).

29 — Πρόκειται για ένα από τα κριτήρια της Κοινότητας και κατόπιν της Ένωσης δικαίου, υπομνησθέν τακτικά από το Δικαστήριο αφότου εξέδωσε την απόφασή του, Les Verts κατά Κοινοβουλίου (προπαρατεθείσα, σκέψη 23). Βλ., επίσης, τις αποφάσεις της 10ης Ιουλίου 2003, C-15/00, Επιτροπή κατά ΕΤΕπ (Συλλογή 2003, σ. I-7281, σκέψη 75), της 18ης Ιανουαρίου 2007, C-229/05 P, PKK και KNK κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2007, σ. I-439, σκέψη 109), της 3ης Σεπτεμβρίου 2008, C-402/05 P και C-415/05 P, Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2008, σ. I-6351, σκέψη 281), καθώς και E και F (προπαρατεθείσα, σκέψη 24).

30 — Βλ., ιδίως, τις αποφάσεις της 25ης Ιουλίου 2002, C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2002, σ. I-6677, σκέψη 38) και της 5ης Οκτωβρίου 2006, C-232/05, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 2006, σ. I-10071, σκέψη 57).

παραγώγου δικαίου της Ένωσης, γεγονός που προϋποθέτει ισότιμη συμμετοχή όλων των κρατών [31], είτε άμεσα, διά των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή διά των εκπροσώπων των κρατών μελών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ή του Συμβουλίου [32], είτε έμμεσα, στο πλαίσιο αναθέσεως αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου [33] ή, τώρα πλέον, του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [34].

31. Πρέπει, ωστόσο, να τονιστεί ότι η μη συμμετοχή των μελλόντων κρατών μελών στην εκπόνηση των πράξεων που εκδίδονται υπό τις ειδικές αυτές συνθήκες μπορεί, όπως στην προκειμένη περίπτωση, να νομιμοποιείται από το πρωτογενές δίκαιο, εν προκειμένω τη Συνθήκη και/ή τις πράξεις προσχωρήσεως [35]. Οι Συνθήκες και οι πράξεις προσχωρήσεως μπορούν, βέβαια, κάλλιστα να προβλέπουν τη δημιουργία δικαίου προοριζομένου να ισχύει για όλα τα κράτη μέλη, τόσο τα νέα όσο και τα παλαιά, παρά το ότι τα νέα δεν μπόρεσαν να «συμμετάσχουν» στη δημιουργία του, αφού τα νέα αυτά μέλη δηλώνουν τη συναίνεσή τους υπογράφοντας και κατόπιν κυρώνοντας τις εν λόγω Συνθήκες και πράξεις.

32. Η τελευταία αυτή ιδιαιτερότητα μπορεί να γίνει εύκολα αποδεκτή, αφού αναδύεται μέσα από τη «φύση του πράγματος» [36]. Αντίθετα, το να εξηγηθεί γιατί δεν υπάρχει νομική οδός επιτρέπουσα στα νέα κράτη μέλη να υποβάλλουν σε δικαστικό έλεγχο τις πράξεις που εκδίδονται υπό τέτοιες συνθήκες παρουσιάζει σαφώς μεγαλύτερες δυσκολίες.

33. Είναι προφανές ότι τα «μέλλοντα» κράτη μέλη δεν έχουν τη δυνατότητα να συμβάλουν, με οποιοδήποτε τρόπο, στην παραγωγή του δικαίου της Ένωσης, ιδίως διά της παρουσίας των εκπροσώπων τους στο Συμβούλιο, ενόσω δεν είναι πράγματι μέλη της Ένωσης.

34. Ωστόσο, δεν είναι αυτή η ανισότητα ενώπιον των Συνθηκών που βάλλεται στην παρούσα υπόθεση, αλλά η ανισότητα που απορρέει από το γεγονός ότι τα νέα κράτη μέλη δεν μπορούν να ασκήσουν, επί ίσοις όροις με τα παλαιά κράτη μέλη, τα ένδικα βοηθήματα κατά των ούτως εκδοθεισών πράξεων, οσάκις οι προθεσμίες για προσβολή των πράξεων αυτών έχουν λήξει κατά την ημερομηνία που τα νέα κράτη μέλη αποκτούν πράγματι την ιδιότητα του κράτους μέλους, συνεπεία απλώς της ημερομηνίας δημοσιεύσεως των εν λόγω πράξεων [37].

31 — Άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

32 — Βλ., επίσης, συναφώς, σημείο 6 και υποσημείωση 5, των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα M. Poiares Maduro της 26ης Μαρτίου 2009 στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2009, C-411/06, Επιτροπή κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (Συλλογή 2009, σ. I-7585).

33 — Με βάση το άρθρο 202 ΕΚ. Αρκεί, στο πλαίσιο αυτό, να ανατρέξει κανείς στα νομοθετήματα που αφορούσαν την επιτροπολογία: απόφαση 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή (ΕΕ L 184, σ. 23). Βλ., επίσης, τη συμφωνία μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με τις λεπτομέρειες εφαρμογής της απόφασης 1999/468/ΕΚ του Συμβουλίου, για τον καθορισμό των όρων άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 2006/512/ΕΚ (ΕΕ 2008, C-143, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ C 154, σ. 24). Βλ., ιδίως, Piris, J.-C., «La comitologie: vers l'épilogue d'une longue saga», *Chemins d'Europe – Mélanges en l'honneur de Jean-Paul Jacqué*, Dalloz, 2010, σ. 547· Jacqué, J.-P., «L'éternel retour — Réflexions sur la comitologie», *Mélanges en hommage à Jean-Victor Louis*, éditions de l'ULB, 2003, σ. 211, και Lenaerts, K., και Verhoeven, A., *Towards a Legal Framework for Executive Rule-Making in the EU? The Contribution of the New Comitology Decision*, CMLR, 2000, σ. 645.

34 — Είναι σκόπιμο να τονιστεί ότι το άρθρο 291 ΣΛΕΕ επέφερε ανατροπές στην άσκηση των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων της Επιτροπής. Βλ., σχετικώς, τον κανονισμό (ΕΕ) 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή (ΕΕ L 55, σ. 13), ο οποίος καταργεί την απόφαση 1999/468. Βλ. Craig, P., *Delegated Acts – Implementing acts and the new Comitology Regulation*, European Law Review, 2011, nº 5, σ. 671, και Edenharter, A., *Die Komitologie nach dem Vertrag von Lissabon: Verschiebung der Einflussmöglichkeiten zugunsten der EU-Kommission?*, Die öffentliche Verwaltung, 2011, σ. 645.

35 — Υπενθυμίζεται απλώς ότι το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι τα πρωτόκολλα και παραρτήματα μιας πράξης προσχωρήσεως συνιστούν διατάξεις πρωτογενούς δικαίου οι οποίες, εφόσον δεν ορίζεται άλλως στην πράξη προσχωρήσεως, δεν μπορούν να αναστέλλονται, να τροποποιούνται ή να καταργούνται παρά μόνο σύμφωνα με τις διαδικασίες που προβλέπονται για την αναθεώρηση των αρχικών Συνθηκών [βλ. απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2003, C-445/00, Αυστρία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2003, σ. I-8549, σκέψη 62)]. Το δε Πρωτοδικείο έχει κρίνει ότι διάταξη πράξεως προσχωρήσεως μπορεί να χρησιμεύσει ως νομική βάση για τη θέσπιση νομοθετικών μέτρων [βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Σεπτεμβρίου 2002, T-70/99, Alpharma κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2002, σ. II-3495, σκέψεις 106 και 107)].

36 — Όπως θα έλεγε ο βαρώνος της Brède (Montesquieu, *De l'esprit des lois*, 1748).

37 — Επομένως, το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής, που εξαρτάται από το αβέβαιο στοιχείο της ημερομηνίας δημοσιεύσεως της πράξεως, εξαρτάται από έναν τυχαίο παράγοντα.

35. Ως αφετηρία στο πλαίσιο αυτό πρέπει να ληφθεί η εξαγγελλόμενη σήμερα στο άρθρο 4, παράγραφος 2, ΣΕΕ αρχή, κατά την οποία «η Ένωση σέβεται την ισότητα των κρατών μελών ενώπιον των Συνθηκών», πράγμα που αποκλείει σε κάθε περίπτωση τις αδικαιολόγητες ανισότητες μεταξύ των κρατών μελών[38]. Δεν είναι δε εύκολο να βρεθεί δικαιολογία για την ανισότητα που προκύπτει από το γεγονός ότι ένα κράτος, το οποίο, ενώ υποχρεούται όπως κάθε άλλο κράτος μέλος σε συμμόρφωση με μια πράξη, αναγκάζεται απλώς να την αποδεχθεί, στερούμενο πάσης άλλης δυνατότητας.

36. Πράγματι, σε καταστάσεις σαν αυτήν που μας απασχολεί εν προκειμένω, τα παλαιά κράτη μέλη «μετέσχαν» στην εκπόνηση των πράξεων που εκδόθηκαν υπό τέτοιες συνθήκες, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, και μπορούν, υπό την ιδιότητά τους αυτή, να προσβάλουν δικαστικά απευθείας τις πράξεις αυτές δυνάμει του άρθρου 230, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, τηρώντας τις προθεσμίες που προβλέπονται στο άρθρο 230, πέμπτο εδάφιο, ΕΚ, ως προνομιούχοι προσφεύγοντες. Τα νέα κράτη μέλη, αντίθετα, τα οποία αναγκαστικά δεν είχαν καμία «συμμετοχή» στην εκπόνηση των πράξεων αυτών, στερούνται επίσης κάθε δυνατότητας να προσβάλουν δικαστικά, ως νέα κράτη μέλη, τις πράξεις αυτές. Άλλοτε, εχρησιμοποιείτο ο όρος «ουκάζιο [διάταγμα του τσάρου]» για να περιγραφούν οι πράξεις που θεσπίζονταν και εφαρμόζονταν υπό τέτοιες συνθήκες. Όμως, μια πράξη ως προς την οποία είναι δυνατή μόνον η συμμόρφωση πρέπει να θεωρείται θεμελιωδώς ξένη προς την ιδέα της Ένωσης δικαίου. Ενώ, κατά κανόνα, η συμμετοχή στην εκπόνηση μιας πράξεως δεν μπορεί να εξασφαλιστεί σε όλα τα κράτη μέλη που είναι αποδέκτες αυτής, η αρχέτυπη ιδέα της Ένωσης δικαίου αντίκειται στον αποκλεισμό της δυνατότητας ασκήσεως οποιουδήποτε ένδικου βοηθήματος κατά της πράξεως αυτής.

37. Βεβαίως, δεν είναι κατ' αρχήν ιδιαίτερα δύσκολο να δεχθεί κανείς ότι οι Συνθήκες και οι πράξεις προσχωρήσεως θα προβλέπουν ρητά ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με την άσκηση ενδίκων βοηθημάτων και μάλιστα, εντός ορισμένων ορίων, περιορισμούς ως προς την άσκηση των βοηθημάτων αυτών.

38. Αντίθετα, η ιδέα μιας Ένωσης δικαίου συνεπάγεται ότι δεν είναι δυνατό, τουλάχιστον μη υπαρχούσης σχετικής ρητής διατάξεως του πρωτογενούς δικαίου, να στερούνται παντός δικαιώματος ασκήσεως προσφυγής τα νέα κράτη μέλη που είναι αποδέκτες των πράξεων που εκδίδονται μεταξύ της ημερομηνίας υπογραφής και της ημερομηνίας ενάρξεως ισχύος των Συνθηκών και των πράξεων που προβλέπουν την προσχώρησή τους. Η ιδέα αυτή συνεπάγεται ότι τα εν λόγω κράτη μέλη, υπό την ιδιότητά τους ως κρατών μελών και από τη στιγμή που αποκτούν αυτή την ιδιότητα, πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να προσβάλουν, εντός ευλόγων προθεσμιών, το παράγωγο δίκαιο το οποίο προορίζεται να εφαρμοστεί στη διευρυμένη Ένωση στη γένεση του οποίου δεν ήταν σε θέση να συμβάλουν.

39. Επιπλέον, πρέπει να έχουν τη δυνατότητα αυτή ως κράτη μέλη και όχι ως απλά νομικά πρόσωπα[39] ή ως τρίτα κράτη.

40. Πράγματι, πρώτον, επηρεάζονται από τις πράξεις αυτές υπό την ιδιότητά τους ως «μελλόντων» κρατών μελών', και όχι ως νομικά πρόσωπα ή ως τρίτα κράτη, και, υπό την ιδιότητά τους ακριβώς αυτή και υπό τον όρο ότι κατέστησαν πράγματι κράτη μέλη, ισχύουν γι αυτά οι εν λόγω πράξεις[40]. Έτσι, οι διατάξεις των πράξεων αυτών τα αφορούν καταστατικώς ως κράτη μέλη και υπό αυτήν ακριβώς την ιδιότητα πρέπει να μπορούν τα κράτη αυτά να ασκούν τα ένδικα βοηθήματα.

38 — Υπενθυμίζω στο σημείο αυτό ότι το Δικαστήριο είχε κατά το παρελθόν την ευκαιρία να απορρίψει την ερμηνεία διατάξεων πράξεως προσχωρήσεως που προτάθηκε από νέο κράτος μέλος ως επαγόμενη «απαράδεκτες συνέπειες από την άποψη της ισότητας των κρατών μελών έναντι ορισμένων ουσιωδών κανόνων για τη λειτουργία της κοινής αγοράς» (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση της 29ης Μαρτίου 1979, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, σκέψη 9).

39 — Όπως έκρινε το Δικαστήριο ως προς την ενεργητική νομιμοποίηση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το «σύστημα» του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ «δεν προσφέρεται» για την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως εκ μέρους κράτους μέλους (βλ. απόφαση της 22ας Μαΐου 1990, C-70/88, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1990, σ. I-2041, σκέψη 14).

40 — Επ' αυτού, βλ. κατ' αναλογίαν αποφάσεις της 5ης Δεκεμβρίου 2000, C-477/98, Eurostock (Συλλογή 2000, σ. I-10695, σκέψη 58), καθώς και της 22ας Ιουνίου 2011, C-346/09, Denkavit Nederland κ.λπ. (Συλλογή 2011, σ. I-5517, σκέψεις 65 και 66).

41. Εξάλλου, δεύτερον, τα εν λόγω νέα κράτη μέλη πρέπει να έχουν δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής, κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, υπό τους αυτούς όρους με τα άλλα κράτη μέλη, όροι οι οποίοι ισχύουν ως προς τα τελευταία ενώ αυτά έχουν επιπλέον «μετάσχει» στη δημιουργία του εν λόγω δικαίου, τελώντας σε σχέση ισότητας με τα παλαιά κράτη μέλη. Συναφώς πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι δεν είναι τυχαίο το ότι τα κράτη μέλη [41], όπως ακριβώς το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο [42] και η Επιτροπή [43], απολαύουν, κατά την καθιερωμένη στη θεωρία έκφραση, του καθεστώτος των «προνομιούχων» προσφευγόντων.

42. Συνεπώς, μια ερμηνεία του άρθρου 230 ΕΚ η οποία καταλήγει σε απόρριψη ως απαράδεκτης της προσφυγής που άσκησε η Δημοκρατία της Πολωνίας κατά του κανονισμού 60/2004, με μοναδική αιτιολογία το ότι η εν λόγω προσφυγή ασκήθηκε μετά την παρέλευση δίμηνης προθεσμίας από της ημερομηνίας δημοσιεύσεώς του, πρέπει να κριθεί ως αντίθετη προς την αξία του κράτους δικαίου και προς την αρχή της ισότητας των κρατών μελών ενώπιον των Συνθηκών [44].

43. Συνεπώς, πρέπει να γίνουν δεκτά τα επιχειρήματα που διατύπωσε η Δημοκρατία της Πολωνίας στο πλαίσιο του δευτέρου και του τρίτου λόγου αναιρέσεως και, χωρίς να είναι ανάγκη να εξεταστούν οι λοιποί λόγοι, να αναιρεθεί η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη.

44. Επομένως, απομένει να εξεταστεί το διόλου ασήμαντο ζήτημα των λύσεων που προσφέρονται στο Δικαστήριο για να θεραπεύσει την προσβολή της αξίας του κράτους δικαίου και την παραβίαση της αρχής της ισότητας των κρατών μελών ενώπιον των Συνθηκών, καθώς και την προσβολή του προνομιακού δικαιώματος ασκήσεως προσφυγής ενός κράτους μέλους ευρισκομένου σε κατάσταση όπως η επίμαχη εν προκειμένω, προσβολή και παραβίαση την οποία ενδεχομένως συνεπάγεται μια ερμηνεία των Συνθηκών αποκλείουσα το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής ενός νέου κράτους μέλους κατά πράξεων εκδιδομένων και δημοσιευομένων μεταξύ της ημερομηνίας υπογραφής και της ημερομηνίας ενάρξεως ισχύος της Συνθήκης και της πράξεως που προβλέπει την προσχώρησή του.

45. Κατά τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Poiares Maduro στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Πολωνία κατά Συμβουλίου [45], υπάρχουν δύο δυνατές λύσεις, η πρώτη praeter legem και η δεύτερη secundum legem.

46. Αναγνωρίζω μεν ότι το Δικαστήριο μπορεί να διερευνήσει την πρώτη λύση, στο πνεύμα της προτάσεως που διατύπωσε ο γενικός εισαγγελέας M. Poiares Maduro στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Πολωνία κατά Συμβουλίου [46], κλίνω ωστόσο υπέρ μιας ερμηνείας που στηρίζεται στο πνεύμα και στο σύστημα των Συνθηκών, σύμφωνα με τις αποφάσεις με τις οποίες το Δικαστήριο αναγνώρισε και εδραίωσε την παθητική [47] και κατόπιν την ενεργητική νομιμοποίηση [48] του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

41 — Βλ., ιδίως, τις αποφάσεις της 12ης Ιουλίου 1979, 166/78, Ιταλία κατά Συμβουλίου (Συλλογή τόμος 1979/II, σ. 247, σκέψεις 5 και 6), καθώς και της 23ης Φεβρουαρίου 1988, 131/86, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1988, σ. 905, σκέψη 6).

42 — Αφότου τέθηκε σε ισχύ η Συνθήκη της Νίκαιας.

43 — Βλ., ιδίως, την απόφαση της 26ης Μαρτίου 1987, 45/86, Επιτροπή κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1987, σ. 1493, σκέψη 3), καθώς και της 21ης Ιανουαρίου 2003, C-378/00, Επιτροπή κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (Συλλογή 2003, σ. I-937, σκέψη 28).

44 — Ας προστεθεί συναφώς ότι το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής που πρέπει να αναγνωρίζεται σε ένα νέο κράτος μέλος σε κατάσταση όπως αυτή στην οποία βρίσκεται η Δημοκρατία της Πολωνίας από πλευράς του κανονισμού 60/2004 δεν μπορεί να σχετικοποιείται με βάση την απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2007, C-299/05, Επιτροπή κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (Συλλογή 2007, σ. I-8695, σκέψεις 29 και 30), την οποία το Πρωτοδικείο εφάρμοσε με την προπαρατεθείσα απόφασή του Πολωνία κατά Επιτροπής (σκέψεις 69 έως 73), κατά της οποίας ασκήθηκε η αναίρεση στην προπαρατεθείσα υπόθεση C-335/09 P, Πολωνία κατά Επιτροπής. Πράγματι, το εν λόγω δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής δεν μπορεί να εξαρτάται από τον κατ' ανάγκην τυχαίο χαρακτήρα των τροποποιήσεων που επιφέρουν ενδεχομένως τα θεσμικά όργανα στις πράξεις τους.

45 — Σημεία 54 έως 60.

46 — Βλ. σημείο 59. Καθότι το νέο κράτος μέλος δεν επηρεάζεται από την κοινοτική πράξη παρά μόνον από της θέσεως σε ισχύ της Συνθήκης και της πράξεως προσχωρήσεως, η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής, του άρθρου 230, πέμπτο εδάφιο, ΕΚ, δεν μπορεί να αρχίσει να τρέχει πριν από την εν λόγω θέση σε ισχύ.

47 — Προπαρατεθείσα απόφαση Les Verts κατά Κοινοβουλίου (σκέψεις 23 έως 26).

48 — Προπαρατεθείσα απόφαση της 22ας Μαΐου 1990, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (σκέψεις 11 έως 27).

47. Θα υπενθυμίσω απλώς ότι, στην απόφασή του Les Verts κατά Κοινοβουλίου, το Δικαστήριο κλήθηκε να απαντήσει στο ερώτημα αν οι πράξεις που εκδίδονταν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορούσαν να προσβληθούν με προσφυγή ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ[49], παρά το ότι η διάταξη αυτή αναφερόταν, τότε, μόνο στις πράξεις του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

48. Στηριζόμενο στην αρχή της Κοινότητας δικαίου και αναγορεύοντας τις Συνθήκες σε «καταστατικό χάρτη», το Δικαστήριο έκρινε ότι μια ερμηνεία του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ που θα θεωρούσε ότι οι πράξεις του Κοινοβουλίου που εκδίδονταν εντός του πεδίου της Συνθήκης δεν περιλαμβάνονταν στις πράξεις που μπορούσαν να προσβληθούν δικαστικά θα οδηγούσε σε αποτέλεσμα αντίθετο τόσο προς το πνεύμα της Συνθήκης, όπως αυτό εκφράζεται στο άρθρο 164 της Συνθήκης ΕΟΚ[50], όσο και προς το σύστημα αυτής, καθόσον, ιδίως, οι εν λόγω πράξεις μπορούσαν να συνιστούν αντιποίηση των αρμοδιοτήτων των κρατών μελών ή των άλλων θεσμικών οργάνων ή να βαίνουν πέραν των ορίων των αρμοδιοτήτων του εκδίδοντος αυτές οργάνου χωρίς να υπάρχει δυνατότητα υποβολής τους στον έλεγχο του Δικαστηρίου. Εξ αυτού συνήγαγε, επομένως, ακολουθώντας επ' αυτού την πρόταση του γενικού εισαγγελέα G. F. Mancini[51], ότι οι προσφυγές ακυρώσεως που ασκούνταν κατά των πράξεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ήταν παραδεκτές, καθόσον οι εν λόγω πράξεις προορίζονταν να παραγάγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων.

49. Ομοίως, όπως υπενθύμισε ο γενικός εισαγγελέας M. Poiares Maduro στο σημείο 27 των προτάσεών του στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Πολωνία κατά Συμβουλίου[52], παρά το ότι το Κοινοβούλιο δεν είχε δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΟΚ ή του άρθρου 146 της Συνθήκης ΕΚΑΧ, το Δικαστήριο, εκτιμώντας ότι η αποστολή που του ανατέθηκε με το άρθρο 146 της Συνθήκης ΕΚΑΧ του επέβαλλε να διασφαλίσει τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ των θεσμικών οργάνων την οποία εγκαθίδρυσε η Συνθήκη και, κατά συνέπεια, να διασφαλίσει τον δικαστικό έλεγχο του σεβασμού των προνομιών του Κοινοβουλίου, τάχθηκε, υπό προϋποθέσεις[53], υπέρ του παραδεκτού των προσφυγών ακυρώσεως του εν λόγω οργάνου κατά πράξεων του Συμβουλίου ή της Επιτροπής, κάνοντας έτσι κάποια βήματα πέρα από την αρχική του νομολογία[54]. Το Δικαστήριο έκρινε, συγκεκριμένα, ότι το «δικονομικό κενό» που αντιστοιχούσε στην απουσία διατάξεως προβλέπουσας το δικαίωμα του Κοινοβουλίου να ασκεί προσφυγή δεν μπορούσε να «υπερισχύει του κεφαλαιώδους σημασίας συμφέροντος που αποτελεί η διατήρηση και ο σεβασμός [αυτής] της μεταξύ των οργάνων ισορροπίας»[55].

50. Επομένως, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, το Δικαστήριο προέκρινε την ερμηνεία praeter legem των Συνθηκών, αφού δεν υπήρχε άλλος τρόπος να διασφαλιστεί το δικαίωμα αποτελεσματικής ένδικης προστασίας, το οποίο αποτελεί ουσιώδες συστατικό στοιχείο μιας Ένωσης δικαίου, ήτοι ένδικης προστασίας παντός προσώπου έναντι των πράξεων του Κοινοβουλίου που προορίζονται να παράγουν αποτελέσματα έναντι του εν λόγω προσώπου στην πρώτη περίπτωση και δικαίωμα του Κοινοβουλίου να ασκεί προσφυγή κατά των πράξεων των άλλων θεσμικών οργάνων που θίγουν τις προνομίες του και, συνεπώς, την ισορροπία μεταξύ των θεσμικών οργάνων, στη δεύτερη περίπτωση.

49 — Πρώην άρθρο 230 ΕΚ, νυν άρθρο 263 ΣΛΕΕ.

50 — Πρώην άρθρο 220 ΕΚ, διάταξη που πλέον περιέχεται στο άρθρο 19 ΣΕΕ.

51 — Βλ. σημεία 6 και 7 των προτάσεων στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Les Verts κατά Κοινοβουλίου.

52 — Σημείο 55.

53 — Η προσφυγή ήταν παραδεκτή μόνον εφόσον σκοπούσε αποκλειστικώς στη διαφύλαξη των προνομιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και στηριζόταν μόνο σε λόγους αναγόμενους στην προσβολή των προνομιών αυτών.

54 — Πράγματι, το Δικαστήριο είχε διαπιστώσει, στην απόφασή του της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 302/87, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1988, σ. 5615, σκέψεις 26 έως 28), ότι, με βάση τους εφαρμοστέους κανόνες του κοινοτικού δικαίου στο τότε στάδιο εξελίξεώς του, δεν ήταν δυνατό να αναγνωριστεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής, σε αντίθεση με τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Darmon.

55 — Προπαρατεθείσα απόφαση της 22ας Μαΐου 1990, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου (σκέψη 26).

51. Θα μπορούσε να προστεθεί περαιτέρω ότι η ερμηνεία praeter legem ενδείκνυται ιδιαιτέρως οσάκις αποτελεί τη μόνη κατάλληλη απάντηση σε ζήτημα μη προβλεπόμενο από τις Συνθήκες, στο πλαίσιο του οποίου διακυβεύεται σοβαρά μια από τις αξίες της Ένωσης που απαριθμούνται στο άρθρο 2 ΣΕΕ [56].

52. Η αρχή της ισότητας των κρατών μελών ενώπιον των Συνθηκών, μαζί με την αξία του κράτους δικαίου, επιτάσσει να αναγνωρίζεται στα νέα κράτη μέλη δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής κατά των πράξεων που εκδίδονται από τα όργανα της Ένωσης, υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες εν προκειμένω. Λαμβανομένων υπόψη των επιταγών που σκοπούν στη διασφάλιση της βεβαιότητας των νομικών καταστάσεων, το δικαίωμα αυτό ασκήσεως προσφυγής πρέπει, μη υφισταμένης άλλης ειδικής διατάξεως και κατ' αναλογίαν προς τις διατάξεις του άρθρου 230, πέμπτο εδάφιο, ΕΚ, να υπόκειται στην προθεσμία που προβλέπει η τελευταία αυτή διάταξη με σημείο ενάρξεως την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ της οικείας Συνθήκης Προσχωρήσεως.

IV – **Επί της προσφυγής περί ακυρώσεως του κανονισμού 60/2004**

53. Από το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου προκύπτει ότι, όταν η αναίρεση κριθεί βάσιμη, το Δικαστήριο μπορεί είτε το ίδιο να αποφανθεί οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση, είτε να την αναπέμψει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου για να την κρίνει.

54. Ενώ το Δικαστήριο έχει στη διάθεσή του τα αναγκαία στοιχεία για να αποφανθεί οριστικά επί της ενστάσεως απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή κατά τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου [57], δεν ισχύει το ίδιο και όσον αφορά την επί της ουσίας εξέταση της προσφυγής της Δημοκρατίας της Πολωνίας.

55. Από τα εκτεθέντα ανωτέρω προκύπτει ότι η προσφυγή της Δημοκρατίας της Πολωνίας, η οποία κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 28 Ιουνίου 2004, δεν είναι εκπρόθεσμη, ότι, συνεπώς, η ένσταση απαραδέκτου της Επιτροπής, στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή επικαλέστηκε απλώς την εκπρόθεσμη άσκηση, πρέπει να απορριφθεί και ότι, επομένως, η προσφυγή της Δημοκρατίας της Πολωνίας πρέπει να κριθεί παραδεκτή.

56. Η Δημοκρατία της Πολωνίας ζητεί, επίσης, από το Δικαστήριο να αποφανθεί οριστικώς επί της ουσίας της προσφυγής κατά του κανονισμού 60/2004, σύμφωνα με το άρθρο 61 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, και ζητεί ρητώς την ακύρωση των άρθρων 5, 6, παράγραφοι 1 έως 3, 7, παράγραφος 1, καθώς και 8, παράγραφος 2, στοιχείο α', του εν λόγω κανονισμού. Εκτιμά, συγκεκριμένα, ότι η διαφορά είναι ώριμη προς οριστική επίλυση και επικαλείται, συναφώς, την ταυτότητα των αιτιάσεων που προβάλλονται στην παρούσα υπόθεση και στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Πολωνία κατά Επιτροπής. Διευκρινίζει, επίσης, ότι εμμένει πλήρως σε όλους τους λόγους ακυρώσεως και ισχυρισμούς που προέβαλε σχετικώς, τόσο στην προσφυγή της όσο και στο υπόμνημα απαντήσεώς της, πρωτοδίκως.

56 — Constantinesco, V., «The ECJ as a Law-Maker: praeter aut contra legem», σε D. O'Keefe (επιμέλεια), *Judicial Review in European Union Law – Liber Amicorum in Honour of Lord Slynn of Hadley*, Kluwer Law International, 2000, σ. 73.

57 — Βλ. ιδίως, αποφάσεις της 15ης Μαΐου 2003, C-193/01 P, Πιτσιόρλας κατά Συμβουλίου και ΕΚΤ (Συλλογή 2003, σ. I-4837, σκέψη 32), της 17ης Ιουλίου 2008, C-521/06 P, Αθηναϊκή Τεχνική κατά Επιτροπής (Συλλογή 2008, σ. I-5829, σκέψη 66), της 9ης Ιουλίου 2009, C-319/07 P, 3F κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. I-5963, σκέψη 99), καθώς και της 18ης Νοεμβρίου 2010, C-322/09 P, NDSHT κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. I-11911, σκέψεις 65 και 66).

57. Δεδομένου ότι το Πρωτοδικείο απέρριψε στο σύνολό της ως απαράδεκτη την προσφυγή περί ακυρώσεως του κανονισμού 60/2004, χωρίς να εξετάσει τους λόγους που προέβαλε η Δημοκρατία της Πολωνίας [58], η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στο Γενικό Δικαστήριο, προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί των αιτημάτων της Δημοκρατίας της Πολωνίας που σκοπούν στην ακύρωση του κανονισμού 60/2004 [59].

V – **Πρόταση**

58. Επομένως, προτείνω στο Δικαστήριο να εκδώσει απόφαση με το ακόλουθο διατακτικό:

«1) Αναιρεί τη διάταξη του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουνίου 2009, Τ-258/04, Πολωνία κατά Επιτροπής.

2) Απορρίπτει την ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενώπιον του Πρωτοδικείου.

3) Αναπέμπει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί των αιτημάτων της Δημοκρατίας της Πολωνίας που σκοπούν στην ακύρωση των άρθρων 5, 6, παράγραφοι 1 έως 3, 7, παράγραφος 1, και 8, παράγραφος 2, στοιχείο α′, του κανονισμού (ΕΚ) 60/2004 της Επιτροπής, της 14ης Ιανουαρίου 2004, για τη θέσπιση μεταβατικών μέτρων στον τομέα της ζάχαρης λόγω της προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Εσθονίας, της Κύπρου, της Λεττονίας, της Λιθουανίας, της Ουγγαρίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας [στην Ευρωπαϊκή Ένωση].

4) Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.»

58 — Συναφώς, βλ., ιδίως, αποφάσεις της 16ης Δεκεμβρίου 2010, C-362/09 P, Αθηναϊκή Τεχνική κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. I-13275, σκέψη 79), της 21ης Ιουλίου 2011, C-506/08 P, Σουηδία κατά MyTravel και Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-6237, σκέψη 126), καθώς και της 13ης Οκτωβρίου 2011, C-463/10 P και C-475/10 P, Deutsche Post κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-9639, σκέψεις 81 και 82).

59 — Το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να αποφανθεί επί του κύρους του κανονισμού 60/2004/ΕΚ στο πλαίσιο ενστάσεως ελλείψεως νομιμότητας σε άλλη υπόθεση [επί της οποίας εκδόθηκε, συγκεκριμένα, η απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2009, Τ-300/05 και Τ-316/05, Κύπρος κατά Επιτροπής (σκέψεις 43 έως 153)] δεν μπορεί, παρά τη συνάφεια ορισμένων από τους ισχυρισμούς και τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν, να μεταβάλει το συμπέρασμα αυτό.